

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Дизайн середовища	Рівень вищої освіти	Перший (освітньо-профес.)
Кафедра	Дизайн тканин та одягу	Рік навчання	4
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	Нормативна
Спеціальність	022 Дизайн	Семестр	7-8

ІСТОРІЯ ДИЗАЙНУ (ЗА СПЕЦІАЛІЗАЦІЄЮ)

Семестр 7-8, 2024-2025 н.р.

Викладач	Гурдіна Владислава Василівна , канд. мист., доцент
e-mail	gurdina.vladyslava@ksada.org
Заняття	За розкладом
Консультації	За розкладом
Адреса	К.317, поверх 3, корпус 3, вул. Мистецтв, 11
Телефон	+380675715032

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є листування у Telegram (+380675715032) і тільки у робочі дні та робочий час. Обговорення проблем, пов'язаних із дисципліною, під час занять або консультацій у визначений час. За умов дистанційних занять використовується програма Google Meet. Посилання на заняття у Classroom. Акаунт студента у Telegram та Google Meet бажано має бути названий справжнім ім'ям та прізвищем студента.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна базується на таких дисциплінах, як «Історія зарубіжного мистецтва», «Проектування», «Історія української культури і мистецтва», «Історія костюму та крою», «Історія текстилю та моди», «Одяг і матеріальна культура», «Філософія».

МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСУ

Метою дисципліни є отримання теоретичних знань з історії дизайну на прикладі розвитку дизайну одягу, модної індустрії та індивідуальної практики дизайнерів і брендів. Дисципліна орієнтована на формування проектного та критичного мислення шляхом аналізу передумов виникнення напрямків і стилів в дизайні в цілому, одягу зокрема в ХХ столітті, розвитку авторських творчих методів модельєрів та дизайнерів одягу, зародження промисловості та її впливу на дизайн-продукт, еволюцію образних рішень та засобів художньої виразності. Основним завданням дисципліни є опанування етапів розвитку дизайну одягу на прикладі аналізу стильового напрямку, діяльності дизайнерів та брендів, що мали вплив на тенденції та розвиток дизайну ХХ століття.

Дисципліна забезпечує набуття та закріплення таких компетентностей, як:

ПК – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі дизайну, або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій і методів дизайну та характеризується комплексністю і невизначеністю умов;

ЗК1 - Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;

ЗК4 – Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК7 – Цінування та повага різноманітності та мультикультурності;

ЗК9 – Здатність зберігати та примножувати культурно-мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Дисципліна забезпечує програмні результати навчання:

ПРН1 – Застосовувати набуті знання і розуміння предметної області та сфери професійної діяльності у практичних ситуаціях;

ПРН3 – Збирати та аналізувати інформацію для обґрунтування дизайнерського проекту, застосовувати теорію і методику дизайну, фахову термінологію (за професійним спрямуванням), основи наукових досліджень;

ПРН7 – Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти для розроблення художньо-проектних вирішень;

ПРН10 - Визначати функціональну та естетичну специфіку формотворчих засобів дизайну в комунікативному просторі;

ПРН13 - Знати надбання національної та всесвітньої культурно-мистецької спадщини, розвивати екокультуру засобами дизайну;

ПРН14 - Використовувати у професійній діяльності прояви української ментальності, історичної пам'яті, національної самоідентифікації і творчого самовираження; застосовувати історичний творчий досвід, а також успішні українські та зарубіжні художні практики;

ПРН16 - Враховувати властивості матеріалів та конструктивних побудов, застосовувати новітні технології у професійній діяльності.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Історія дизайну (за спеціалізацією)» охоплює теоретичні знання, що характеризують основні етапи становлення та розвитку дизайну як явища, дизайн одягу в цьому контексті, особливості формування ключових стильових напрямів, зародження історії моди, діяльність видатних модельєрів від часу промислових революцій, від внеску Чарльза Фредерика Ворта та початку 20 століття до сучасності. Дисципліна орієнтована на формування у студентів здатності застосовувати набуті теоретичні знання в сучасних дизайн-практиках.

Дисципліна вивчається протягом двох семестрів на 4 курсі: 4 кредити ECTS, 120 навчальних годин, в тому числі 60 годин – аудиторні (56 год. – лекційні, 4 год. – семінарські заняття) та 60 годин – самостійної роботи студентів (СРС). Дисципліна складається з 2 модулів – 4 змістових модулів (2 в кожному семестрі), включає 25 тем.

7 (осінній семестр): 30 год.: 28 — лекції, 2 — практичне семінарське заняття, 30 — СРС.

Модуль 1.

Тема 1. Дизайн як явище, процес і результат художньої діяльності: визначення, історичний контекст, основні види дизайну, періодизація. Дизайн-підходи до створення одягу.

Тема 2. Зародження промислового виготовлення одягу в контексті науково-технічної революції ХІХ століття та становлення машинного виробництва. Протистояння ремесел як

художньої складової культури нововведенням тиражування одягу промисловим способом. Англія, рух «Мистецтв і ремесел» (англ. Arts & Crafts): концепція «естетичного костюма».

Тема 3. Кравецьке ремесло високого гатунку Haute Couture. Внесок Чарльза Фредерика Ворта. Система високої моди. Зародження індустрії моди, термінологія.

Тема 4. Модерн і дизайн: сегментація ринку модної продукції в контексті зародження масової культури споживання. Виклики професійній діяльності кравців. Організація професійного об'єднання кутюр'є як елемент захисту авторських прав. Будинки моди та їх видатні власники на початку ХХ століття.

Тема 5. Дизайн 1910-х років. Веркбунд: соціальні аспекти німецького (та європейського) дизайну: прототипи, зразки формотворення. Петер Бернс і AEG. Європа після Першої світової війни: від функціоналізму до арт-Деко. Розвиток текстильного дизайну.

Тема 6. Зміни в костюмі. Відмова від корсету, новий модний етап. Поль Пуаре.

Тема 7. Процеси стандартизації та дизайн-практики початку ХХ століття. Досвід Баугаузу (1919-1933 рр.) як основоположний підхід до промислового виготовлення дизайн-продуктів (Анрі Клеманс ван де Вельде, Вальтер Гропіус, Людвіг Міс ван дер Роє): одяг і текстиль. Закономірності формоутворення. Етика німецького дизайну. Концепція «форма наслідує функцію».

Модуль 2.

Тема 8. Радянський дизайн у 1920-х роках. ВХУТЕМАС (1920-1930 рр.), ВХУТЕІН. Конструктивізм. Творчість Володимира Татліна, Ель Лисицького, Олександра Родченка, Любові Попової, Олександрі Екстер та ін. Прозодяг. Перші зразки промо-одягу. Концепція «функція диктує форму».

Тема 9. Емансипація — новий статус жінки. Коко Шанель. Жак Фат.

Тема 10. Період 1930-1940 рр. Велика депресія і вплив Другої світової війни. Розвиток дизайну та зміни його концепції.

Вплив Голівуду. Косий крій. Мадлен Віоне. Жанна Ланвен.

Тема 11. Сюрреалізм в моді. Ельза Скіапараллі.

Тема 12. Промисловий дизайн у США в 1930-х роках: Реймонд Лоуї, Джордж Нельсон та ін. Концепція комерційного дизайну.

Тема 13. Період 1950 рр. Елегантна епоха. Пьер Бальмен. Стиль New Look. Крістіан Діор. Новатор Крістобаль Баленсиага.

Тема 14. Зміна стратегій розвитку дизайну: комерційний дизайн і новітні технології. 1950-60 роки: час експериментів з текстильними матеріалами, формами костюму, асортиментом одягу та модними образами. Еміліо Пуччі. Пако Рабанн. Розвиток прет-а-порте. Відродження функціоналізму. Пьер Карден.

Тема 15. Футуризм в дизайні. Виникнення міні. Андре Куреж, Марі Куант.

8 (весняний сем.): 20 год.: 18 — лекції, 2 — практичне семінарське заняття, 40 — СРС.

Модуль 3.

Тема 16. Період 1970 рр. Мода субкультур та її вплив на елітарну моду. Еклектика. Формування молодіжної моди та антимоди в контексті концепції «рівних можливостей» та «соціальної рівності»: ре-дизайн, поп-дизайн та інше. Альтернативний дизайн скандинавського регіону 1970-х.

Тема 17. Етнічна мода. Кензо Такада. Мистецтво та мода. Ів Сен-Лоран.

Тема 18. Дизайн 1980-х: постмодерн, арт-дизайн, «Мемфіс» — новий дизайн, хай-тек — стиль високих технологій. Посилення ролі та економічної значущості сегменту прет-а-порте. Авангардна мода. Химерність та надмінність, одяг для успіху, субкультури, як джерело натхнення. Вівен Вествуд.

Тема 19. Деконструктивізм в дизайні. Японська школа дизайну одягу: Рей Кавакубо, Ісей Міяке, Йодзі Ямамото.

Тема 20. Бельгійська шістка: персоналії. Мартан Маржела.

Модуль 4.

Тема 21. Період 1990 рр. Мінімалізм, індивідуальність, культ тіла. Келвін Кляйн. Агресивна сексуальність в дизайні одягу. Джані Версаче, Тьєррі Мюглер.

Тема 22. Стирання рамок, різноманіття дизайнерських концептів. Жан-Поль Готьє, модний будинок Гуссі. Нові естетичні ідеали в моді. Александр Маккуїн.

Тема 23. Модний дизайн 2000-х років: формотворчі експерименти, високотехнологічні матеріали, концептуалізація процесу розробки і виготовлення одягу масового виробництва. Колаборації дизайнерів і художників. Мода як видовище.

Тема 24. Модний дизайн 2010-х років: прогнозування моди і тенденцій дизайну, різновекторність тенденцій розвитку дизайну одягу як складової індустрії моди. Проблеми глобалізації та сталого розвитку в моді. Еко-дизайн одягу.

Тема 25. Перспективи розвитку дизайну одягу: актуальні тренди, інноваційні матеріали, високотехнологічні процеси, віртуальне вбрання та діджиталізація.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Теми розкриваються шляхом проведення лекцій викладачем. Самостійна робота студентів полягає у розвитку навичок самостійного опрацювання інформації з різних джерел, вмінні знаходити потрібну інформацію у різних джерелах (інтернет, бібліотеці тощо). Додаткові індивідуальні завдання можуть бути пов'язані з експериментальним пошуком більш вдалого розкриття теми.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Усі основні та додаткові матеріали можна переглянути у чаті групи в Telegram.

НЕОБХІДНІ МАТЕРІАЛИ

Блокнот для конспекту, ручка. Комп'ютерна техніка (ноутбук, планшет) з можливістю демонстрації тематичних презентацій і виходу до мережі Інтернет.

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Під час проведення викладачем лекції онлайн, необхідно вимкнути мікрофони. За необхідності студент має просити дозволу зробити перерву. У разі неможливості проведення занять за розкладом з вагомих причин, викладач має право перенести заняття на вільний день за попередньою узгодженістю з групою студентів. Вітається авторська інтерпретація теми заняття, якщо вона аргументована та студент може довести свою точку зору.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTI

Не вітається запізнення на заняття (якщо є поважна причина — студент має попередити). Пропуски занять без поважних причин недопустимі (причини пропуску мають бути підтверджені). Якщо студент пропустив певну тему, він повинен самостійно ознайомитися з нею. Під час дистанційної форми навчання присутність на занятті зараховується лише при постійно увімкненій камері. Якщо камера студента вимкнена, то заняття вважається пропущеним.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності (у питанні реалізації цієї програми – плагіату у фінальних рішеннях, які презентуються як авторські). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

Корисні посилання:

<https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>

<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

РОЗКЛАД КУРСУ

Дата	Тема	Вид заняття	Зміст	Год.	Поточний контроль	Деталі
За розкладом	1	лекція	<u>Тема 1.</u> Дизайн як явище, процес і результат художньої діяльності: визначення, історичний контекст, основні види дизайну, періодизація. Дизайн-підходи до створення одягу.	2	Дискусія, доповнення лекційного матеріалу тематичним повідомленням	
	2	лекція	<u>Тема 2.</u> Зародження промислового виготовлення одягу в контексті науково-технічної революції XIX століття та становлення машинного виробництва. Протистояння ремесел як художньої складової культури нововведенням тиражування одягу промисловим способом. Англія, рух «Мистецтв і ремесел» (англ. Arts & Crafts): концепція «естетичного костюма».	2	Дискусія, доповнення лекційного матеріалу тематичним повідомленням	
	3	лекція	<u>Тема 3.</u> Кравецьке ремесло високого гатунку Haute Couture. Внесок Чарльза Фредерика Ворта. Система високої моди. Зародження індустрії моди, термінологія.	2	Дискусія, доповнення лекційного матеріалу тематичним повідомленням	
	4	лекція	<u>Тема 4.</u> Модерн і дизайн: сегментація ринку модної продукції в контексті зародження масової культури споживання. Виклики професійній діяльності кравців. Організація професійного об'єднання кутюр'є як елемент захисту авторських прав. Будинки моди та їх видатні власники на початку XX століття.	2	Дискусія, доповнення лекційного матеріалу тематичним повідомленням	
	5	лекція	<u>Тема 5.</u> Дизайн 1910-х років. Веркбунд: соціальні аспекти німецького (та європейського) дизайну: прототипи, зразки формотворення. Петер Бернс і AEG. Європа після Першої світової війни: від функціоналізму до арт-Деко. Розвиток текстильного дизайну.	2	Дискусія, доповнення лекційного матеріалу тематичним повідомленням	
	6	лекція	<u>Тема 6.</u> Зміни в костюмі. Відмова від корсету, новий модний етап. Поль Пуаре.	2	Дискусія, доповнення лекційного матеріалу тематичним повідомленням	

7	лекція+практика	<u>Тема 7.</u> Процеси стандартизації та дизайн-практики початку ХХ століття. Досвід Баугаузу (1919-1933 рр.) як основоположний підхід до промислового виготовлення дизайн-продуктів (Анрі Клеманс ван де Вельде, Вальтер Гропіус, Людвіг Міс ван дер Роє): одяг і текстиль. Закономірності формоутворення. Етика німецького дизайну. Концепція «форма наслідує функцію».	2	Доповідь за обраною колекцією haute couture	Презентація
8	лекція	<u>Тема 8.</u> Радянський дизайн у 1920-х роках. ВХУТЕМАС (1920-1930 рр.), ВХУТЕІН. Конструктивізм. Творчість Володимира Татліна, Ель Лисицького, Олександра Родченка, Любові Попової, Олександри Екстер та ін. Прозодяг. Перші зразки промо-одягу. Концепція «функція диктує форму».	2	Дискусія, доповнення лекційного матеріалу тематичним повідомленням	
9	лекція	<u>Тема 9.</u> Емансипація — новий статус жінки. Коко Шанель. Жак Фат.	2	Дискусія, доповнення лекційного матеріалу тематичним повідомленням	
10	лекція	<u>Тема 10.</u> Період 1930-1940 рр. Велика депресія і вплив Другої світової війни. Розвиток дизайну та зміни його концепції. Вплив Голівуду. Косий крій. Мадлен Віоне. Жанна Ланвен.	2	Дискусія, доповнення лекційного матеріалу тематичним повідомленням	
11	лекція	<u>Тема 11.</u> Сюрреалізм в моді. Ельза Скіапараллі.	2	Дискусія, доповнення лекційного матеріалу тематичним повідомленням	
12	лекція	<u>Тема 12.</u> Промисловий дизайн у США в 1930-х роках: Реймонд Лоуї, Джордж Нельсон та ін. Концепція комерційного дизайну.	2	Дискусія, доповнення лекційного матеріалу тематичним повідомленням	
13	лекція	<u>Тема 13.</u> Період 1950 рр. Елегантна епоха. П'єр Бальмен. Стиль New Look. Крістіан Діор. Новатор Крістобаль Баленсиага.	2	Дискусія, доповнення лекційного матеріалу тематичним повідомленням	

14	лекція+пр актика	<u>Тема 14.</u> Зміна стратегій розвитку дизайну: комерційний дизайн і новітні технології. 1950-60 роки: час експериментів з текстильними матеріалами, формами костюму, асортиментом одягу та модними образами. Еміліо Пуччі. Пако Рабанн. Розвиток прет-а-порте. Відродження функціоналізму. П'єр Карден.	2	Реферат за темою: особливості стилю обраного періоду першої половини ХХ ст. та його інтерпретація сучасними дизайнерами.	Реферат
15	лекція	<u>Тема 15.</u> Футуризм в дизайні. Виникнення міні. Андре Куреж, Марі Куант.	2	Дискусія, доповнення лекційного матеріалу тематичним повідомленням	Контрольні запитання
16	лекція	<u>Тема 16.</u> Період 1970 рр. Мода субкультур та її вплив на елітарну моду. Еклектика. Формування молодіжної моди та антимоди в контексті концепції «рівних можливостей» та «соціальної рівності»: ре-дизайн, поп-дизайн та інше. Альтернативний дизайн скандинавського регіону 1970-х.	2	Дискусія, доповнення лекційного матеріалу тематичним повідомленням	
17	лекція	<u>Тема 17.</u> Етнічна мода. Кензо Такада. Мистецтво та мода. Ів Сен-Лоран.	2	Дискусія, доповнення лекційного матеріалу тематичним повідомленням	
18	лекція	<u>Тема 18.</u> Дизайн 1980-х: постмодерн, арт-дизайн, «Мемфіс» – новий дизайн, хай-тек – стиль високих технологій. Посилення ролі та економічної значущості сегменту прет-а-порте. Авангардна мода. Химерність та надмінність, одяг для успіху, субкультури, як джерело натхнення. Вівен Вествуд.	2	Дискусія, доповнення лекційного матеріалу тематичним повідомленням	
19	лекція	<u>Тема 19.</u> Деконструктивізм в дизайні. Японська школа дизайну одягу: Рей Кавакубо, Іссей Міяке, Йодзі Ямамото.	2	Дискусія, доповнення лекційного матеріалу тематичним повідомленням	
20	лекція+пр актика	<u>Тема 20.</u> Бельгійська шістка: персоналії. Марган Маржела.	2	Доповідь на тему “Ікона стилю ХХ століття”. Аналіз особистого стилю, впливу на моду періоду та як сучасні дизайнери, стилісти надихаються цією особистістю.	Презентація

21	лекція	<u>Тема 21.</u> Період 1990 рр. Мінімалізм, індивідуальність, культ тіла. Келвін Кляйн. Агресивна сексуальність в дизайні одягу. Джані Версаче, Тьеррі Мюглер.	2	Дискусія, доповнення лекційного матеріалу тематичним повідомленням	
22	лекція	<u>Тема 22.</u> Стирання рамок, різноманіття дизайнерських концептів. Жан-Поль Готье, модний будинок Gucci. Нові естетичні ідеали в моді. Александр Маккуїн.	2	Дискусія, доповнення лекційного матеріалу тематичним повідомленням	
23	лекція	<u>Тема 23.</u> Модний дизайн 2000-х років: формотворчі експерименти, високотехнологічні матеріали, концептуалізація процесу розробки і виготовлення одягу масового виробництва. Колаборації дизайнерів і художників. Мода як видовище.	2	Дискусія, доповнення лекційного матеріалу тематичним повідомленням	
24	лекція	<u>Тема 24.</u> Модний дизайн 2010-х років: прогнозування моди і тенденцій дизайну, різновекторність тенденцій розвитку дизайну одягу як складової індустрії моди. Проблеми глобалізації та сталого розвитку в моді. Еко-дизайн одягу.	2	Доповідь на обрану тему	Презентація
25	лекція	<u>Тема 25.</u> Перспективи розвитку дизайну одягу: актуальні тренди, інноваційні матеріали, високотехнологічні процеси, віртуальне вбрання та діджиталізація.	2	Дискусія, доповнення лекційного матеріалу тематичним повідомленням	Контрольні запитання

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Тема	Форма звітності	Бали
Доповідь	Модульний контроль 1	24-40
Реферат	Модульний контроль 2	36-50
Контрольні запитання		1-10
Доповідь	Модульний контроль 3	24-40
Доповідь	Модульний контроль 4	36-50
Контрольні запитання		1-10

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

БАЛИ			КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
	0-40	0-60	
A	36-40	54-60	Студент повністю оволодів матеріалом, в повному обсязі виконав практичну роботу. Активно проявляв себе на заняттях. В презентованій роботі є авторський креативний підхід. Робота виконана та презентована якісно та оригінально, відповідаючи всім вимогам
B	33-35	49-53	Студент повністю оволодів дисципліною, в повному обсязі виконав практичну роботу, але в процесі виконання допустив декілька незначних помилок, що можуть стосуватися самої роботи або її презентації
C	30-32	44-48	Студент повністю оволодів матеріалом, в повному обсязі виконав практичну роботу, але припустився грубих помилок завданнях, є проблеми з якістю роботи
D	26-29	38-43	Студент не в повному обсязі оволодів дисципліною, робота виконана із значними помилками, неточностями, грубо оформлена
E	24-25	36-37	Студент не в повному обсязі оволодів дисципліною, робота виконана із значними помилками, оформлення виконано неякісно
	0	0	Пропуск поточного контролю

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Формою семестрового контролю є залік. Для одержання підсумкової оцінки необхідно пройти всі модульні контролю за семестр. Передбачено додаткові бали за участь у конференції за темою дослідження, виконаною в межах дисципліни або у творчому конкурсі (5–7), активність на заняттях, участь у житті академії (1–3). Максимальна кількість балів-бонусів — 10.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Також на заняттях викладач може порекомендувати додаткові джерела інформації.

Основна література

1. Дизайн одягу в полікультурному просторі: монографія. М.В. Колосніченко, К.Л. Пашкевич, Т. Ф. Кротова та інші. К.: КНУТД, 2020. 268 с.
2. Історія моди. Ілюстрована енциклопедія з давнини до сьогодення. Харків: Фактор, 2014. 256 с.
3. Кісіль М.В. Концепції формоутворення костюму в західноєвропейському дизайні ХХ століття: витоки, розвиток, тенденції : дис... канд. наук: 17.00.07. Харків: ХДАДМ, 2010.
4. Лагода О.М. Мода в дизайні одягу: теорія та практика: навч. посібник рек МОН України. Черкаси : ЧДТУ, 2010. 247 с.
5. Тканко О.Д. Мистецтво костюму в Україні кінця ХХ — початку ХХІ століття: тенденції, школи, національна специфіка : дис. на здоб. наук. ступ. канд. мистецтвознавства: 17.00.06 «Декоративне і прикладне мистецтво». Львів, ЛНАМ, 2009. 207 с.
6. Чупріна Н.В. Система моди ХХ – початку ХХІ століття: проектні практики та чинники функціонування (європейський та український контексти): монографія. К.: КНУТД, 2019. 476 с.
7. Blackman C. 100 Years of Fashion. Laurence King Publishing, 2012. - 400 p.
8. Cullen O., Lister J., Stanfill S., Wilcox C. 20th-century fashion detail. - NY: Thames & Hudson, 2018. - 224 p.
9. Fashion Design 1800-1940/ Projekt by Pepin van Roojen. – Amsterdam: The Pepin Press, 2007. – 408 p.
10. Fashion History / TASCHEN, 2021, 632 p.
11. Fashion Is... Metropolitan museum of art / Abrams, 2014. 384 p.
12. Menkes S. Fashion Designers A-Z, Updated Edition. NY: TASCHEN, 2020. - 720 p.
13. Steele V. Fashion: The Whole Story. NY: Thames&Hudson, 2020. - 576 p.
14. Tucker A., Laver J., Amy de La Haye. Costume and fashion. NY: Thames&Hudson, 2020. - 320 p.
15. Worsley H. 100 Ideas that Changed Fashion / Laurence King Publishing, 2019. 216 p.

Допоміжна література

1. Гідел А. Коко Шанель. К.: Фабула, 2019. 318 с.
2. Карон Л.А. Таємниця на ім'я Лагерфельд. К.: Фабула, 2021. 160 с.
3. Cavassoni N. Vogue on: Yves Saint Laurent (Vogue on Designers) / Quadrille Publishing Ltd; 1st edition, 2015. 160 p.
4. Cosgrave B. Vogue on: Coco Chanel (Vogue on Designers) / Quadrille Publishing Ltd; 1st edition, 2012. 160p.
5. Kelly I. Vivienne Westwood / Picador 2014. 464 p.
6. Martin Margiela: The Women's Collections 1989-2009 / Hardcover, 2018. 160 p.
7. Miller L. Balenciaga: Shaping Fashion / V&A Publishing, 2017. 192 p.
8. Pochna M. Christian Dior: destiny: the authorized biography / Flammarion, 496 p.
9. Thomas D. Gods and Kings: The Rise and Fall of Alexander McQueen and John Galliano / Penguin Press, 2015. 432 p.
10. Watt J. Vogue on: Elsa Schiaparelli (Vogue on Designers) / Quadrille Publishing Ltd; 1st edition, 2012. 161 p.
11. Wilson A. Alexander McQueen: Blood Beneath the Skin / Scribner, 2016. 369 p.